

KOMISJONI TEATIS**2019. aastal ringluses olnud lubatud heitkoguse ühikute avaldamine direktiiviga 2003/87/EÜ loodud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kohase turustabiilsusreservi jaoks**

(2020/C 164/05)

1. Sissejuhatus

2015. aastal võtsid nõukogu ja Euroopa Parlament vastu otsuse⁽¹⁾ asutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ⁽²⁾ loodud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (edaspidi „ELi HKS“) raames turustabiilsusreserv. See reserv rakendati tööle jaanuaris 2019. Turustabiilsusreservi eesmärk on vältida olukorda, kus ELi CO₂-turul tekib lubatud heitkoguse ühikute (edaspidi „LHÜd“) suur struktuurne ülejääk ja kaasneb oht, et ELi HKS-i kaudu ei anta vajalikku investeerimissignaali ELi heitkoguste kulutõhusal viisil vähendamise eesmärgi saavutamiseks. Samuti on selle eesmärk muuta ELi HKS-i pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatuse suhtes vastupanuvõimelisemaks, et ELi HKS-i turg saaks nõuetekohaselt toimida.

Nimetatud otsuses on sätestatud, et alates 2017. aastast avaldab komisjon iga aasta 15. maiks ringluses olevate LHÜde koguarvu. Selle arvu alusel määratakse kindlaks, kas osa enampakkumisel müümiseks mõeldud LHÜdest tuleks lisada reservi või tuleks need reservist vabastada.

14. mail 2019 avaldas komisjon 2018. aastal ringluses olnud LHÜde koguarvu (ligikaudu 1,65 miljardit ühikut)⁽³⁾. Selle avaldamise järel tuli kooskõlas turustabiilsusreservi eeskirjadega lisada ajavahemikul 1. septembrist 2019 kuni 31. augustini 2020 reservi 397 178 358 LHÜd, ⁽⁴⁾ vähendades enampakkumisel müüdavate LHÜde kogust.

Käesolev on neljas teatis turustabiilsusreservi kohta ja selles käsitletakse 2019. aasta olukorda. Selles on esitatud ringluses olevate LHÜde koguarv ja üksikasjalikult kirjeldatud selle arvutamise viisi. Käesoleva teatise avaldamisega määratakse kindlaks ajavahemikul septembrist 2020 kuni augustini 2021 reservi lisatavate LHÜde arv.

2. Turustabiilsusreservi toimimine

Turustabiilsusreserv hakkab automaatselt tööle, kui ringluses olevate LHÜde koguarv jääb väljapoole kindlaksmääratud vahemikku. LHÜsid lisatakse reservi juhul, kui ringluses olevate LHÜde koguarv on üle künniseks määratud 833 miljoni. LHÜsid vabastatakse reservist juhul, kui ringluses olevate LHÜde koguarv on alla 400 miljoni. Tegelikult tähendab LHÜde reservi lisamine seda, et neid müüakse enampakkumisel vähem, ja LHÜde reservist vabastamine seda, et tulevikus müüakse neid enampakkumisel 100 miljoni võrra rohkem.

Seepärast on reservi toimimise seisukohalt väga oluline avaldada ringluses olevate LHÜde koguarv, mille alusel LHÜsid reservi lisatakse või sealt vabastatakse.

ELi HKS-i läbivaatamise⁽⁵⁾ raames tehti turustabiilsusreservi toimimises olulisi muudatusi. Aastatel 2019–2023 kahekordistatakse ajutiselt protsendimäärasid (12 %-lt 24 %-le), mida kasutatakse reservi lisatavate LHÜde arvu kindlaksmääramiseks, kui ringluses olevate LHÜde koguarv on üle künniseks määratud 833 miljoni. Lisaks muutub alates 2023. aastast kehtetuks turustabiilsusreservis hoitavate LHÜde see osa, mis ületab eelmisel aastal enampakkumisel müüdnud LHÜde koguarvu.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ning millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 264, 9.10.2015, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

⁽³⁾ Vt komisjoni teatis, C(2019) 3288 final, kättesaadav aadressil https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2019_3288_en.pdf

⁽⁴⁾ Iga liikmesriigi panus turustabiilsusreservi ajavahemikul 1. septembrist kuni 31. detsembrini 2019 ja 1. jaanuarist kuni 31. augustini 2020 avaldati komisjoni aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa CO₂-turu toimimise kohta (COM(2019) 557 final) 31. oktoobril 2019.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/410, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja süsinikdioksiidiheite vähendamist toetavaid investeeringuid, ning otsust (EL) 2015/1814 (ELT L 76, 19.3.2018, lk 3).

Seepärast lisatakse käesoleva teatise alusel 1. septembril 2020 algava 12 kuu pikkuse perioodi jooksul reservi 24 % ⁽⁶⁾ ringluses olevate LHÜde koguarvust. Vastav kogus arvatakse liikmesriikide ja Ühendkuningriigi enampakkumismahtudest maha, arvestades nende enampakkumisosade. Sellega seoses tuletatakse meelde, et liidus solidaarsuse ja majanduskasvu edendamise eesmärgil eraldatud LHÜsid ei võeta kuni 31. detsembrini 2025 asjaomase osa kindlaksmääramisel arvesse.

3. Ringluses olevate LHÜde koguarv

Otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõikes 4 on sätestatud järgmine: „Ringluses olevate LHÜde koguarv asjaomasel aastal on alates 1. jaanuarist 2008 emiteeritud LHÜde kumulatiivne arv, sealhulgas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 13 lõike 2 kohaselt kõnealusel perioodil väljastatud LHÜde arv ning käitiste õigused kasutada ELi HKSi kohaseid rahvusvahelisi ühikuid seoses enne kõnealuse aasta 31. detsembrini tekkinud heitkogustega; sellest arvatakse maha ELi HKSi kuuluvate käitiste tõendatud heitkoguste summa tonnides ajavahemikul 1. jaanuarist 2008 kuni sama aasta 31. detsembrini, kõik direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 4 kohaselt kehtetuks tunnistatud LHÜd ning reservis olevate LHÜde arv.“

Lühidalt arvutatakse turustabiilsusreservi lisamise ja sealt vabastamise seisukohalt oluline ringluses olevate LHÜde koguarv järgmise valemiga:

ringluses olevate LHÜde koguarv = pakkumine – (nõudlus + turustabiilsusreservis olevad LHÜd).

Ringluses olevate LHÜde koguarv sõltub kolmest eri näitajast: esiteks, alates 1. jaanuarist 2008 pakkumisel olevate LHÜde arv; teiseks, LHÜde nõudlus (tagastatud või kehtetuks tunnistatud LHÜde arv), ja kolmandaks, reservi maht.

Otsuse (EL) 2015/1814 kohaselt ei võeta selles kontekstis arvesse lennunduse LHÜsid ega lennunduse tõendatud heitkoguseid.

3.1. Pakkumine

LHÜde pakkumine turul sõltub järgmisest viiest eri näitajast:

- kauplemisperioodist 2008–2012 (2. etapp) üle kantud LHÜde arv;
- ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2019 tasuta, sealhulgas uute osalejate reservist, eraldatud LHÜde arv ⁽⁷⁾;
- ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 ⁽⁸⁾ kuni 31. detsembrini 2019 ⁽⁹⁾ enampakkumisel müümiseks välja antud LHÜde arv, sealhulgas ajavahemikul 2014–2016 enampakkumismahtudest maha arvatud LHÜd ja komisjoni 15. mai 2018. aasta ja 14. mai 2019. aasta teatiste alusel 2019. aasta enampakkumismahtudest maha arvatud LHÜd;
- Euroopa Investeerimisprogrammi „NER300“ jaoks rahaks ümber arvutatud LHÜde arv;
- rahvusvaheliste ühikute kasutusõiguse alusel käitiste kasutatud ühikute arv seoses kuni 31. detsembrini 2019 tekkinud heitkogustega.

ELi HKSi 2. etapist üle kantud LHÜde arv on 1 749 540 826 ⁽¹⁰⁾. See ülekantud ühikute koguarv on ELi HKSi 2. etapi jooksul välja antud selliste LHÜde koguarv, mida ei tagastatud vastavalt tõendatud heitkogustele ega tunnistatud kehtetuks. Seega väljendatakse selle arvuga selliste HKSi LHÜde arvu, mis olid ringluses kauplemisperioodi 2013–2020 (3. etapi) alguskuupäeval 1. jaanuaril 2013, ning seda võetakse sellisel kujul arvesse ka arvutuses, millega tehakse kindlaks ringluses olevate LHÜde koguarv.

Ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2019 tasuta eraldatud LHÜde arv, sealhulgas uute osalejate reservist eraldatud LHÜde arv, on 5 850 263 308 ⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ S.o 2 % kuus.

⁽⁷⁾ LHÜde tasuta eraldamine Ühendkuningriigi poolt peatati alates 1. jaanuarist 2019. Kuna 2019. aastal tasuta eraldatavad LHÜd vabastati 2020. aasta veebruaris, ei võeta neid arvesse LHÜde pakkumise arvutamisel kuni 31. detsembrini 2019 (vt komisjoni 17. detsembri 2018. aasta otsus, mis käsitleb põhihaldajale korralduse andmist peatada ajutiselt Ühendkuningriigi selliste asjakohaste protsesside kinnitamine Euroopa Liidu tehingulogis, mis on seotud lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise ja enampakkumisel müügi ning rahvusvaheliste ühikute vahetamisega, C(2018) 8707). Selle asemel võetakse need arvesse järgmise aasta arvutuses.

⁽⁸⁾ See näitaja hõlmab ka nn varajasi enampakkumisi, st ajavahemikul 2013–2020 kehtivaid LHÜsid, mis müüdi enampakkumisel enne 1. jaanuari 2013.

⁽⁹⁾ LHÜde enampakkumisel müümine Ühendkuningriigi poolt peatati samuti alates 1. jaanuarist 2019. Kuna Ühendkuningriik hakkas uuesti LHÜsid enampakkumisel müüma 2020. aasta märtsis, ei võeta ka seda arvesse LHÜde pakkumise arvutamisel kuni 31. detsembrini 2019. Selle asemel võetakse seda arvesse järgmise aasta arvutuses.

⁽¹⁰⁾ Vt 2015. aasta aruanne CO₂-turule kohta, COM(2015) 576.

⁽¹¹⁾ Vastavalt 1. aprillil 2020 ELi tehingulogist tehtud väljavõttele.

Vastavalt ühise enampakkumispõlvormi ja asjakohaste ühismeetme välise platvormide kaudu korraldatud enampakkumisi käsitlevatele aruannetele ⁽¹²⁾ on nn varajastel enampakkumistel ja 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2019 korraldatud enampakkumistel müüdud LHÜde arv 5 229 748 000.

Ajavahemikul 2014–2016 enampakkumismahtudest maha arvatud LHÜde arv on 900 000 000 kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõikega 2.

Komisjoni 15. mai 2018. aasta ja 14. mai 2019. aasta teatiste alusel 2019. aasta enampakkumismahtudest maha arvatud LHÜde arv on vastavalt 264 731 936 ja 132 392 786.

Euroopa Investeeringupangas on programmi „NER300“ jaoks rahaks ümber arvutatud 300 000 000 LHÜd ⁽¹³⁾.

Rahvusvaheliste ühikute kasutusõiguse alusel käitiste kasutatud ühikute arv seoses kuni 31. detsembrini 2019 tekkinud heitkogustega on 450 221 816 ⁽¹⁴⁾.

3.2. Nõudlus

Nõudlus hõlmab käitiste summaarseid tõendatud heitkoguseid ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 ⁽¹⁵⁾ kuni 31. detsembrini 2019, mis on 12 193 929 203, ⁽¹⁶⁾ ja samal perioodil kehtetuks tunnistatud LHÜsid, mille arv on 348 581.

3.3. Turustabiilsusreservi maht

Kooskõlas otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõikega 2 paigutati ajavahemiku 2014–2016 enampakkumismahtudest maha arvatud 900 miljonit LHÜd reservi, kui see 1. jaanuaril 2019 tööle rakendati.

Komisjoni 15. mai 2018. aasta teatise ⁽¹⁷⁾ alusel lisati ajavahemikul 1. jaanuarist 2019 kuni 31. augustini 2019 reservi 264 731 936 LHÜd.

Komisjoni 14. mai 2019. aasta teatise ⁽¹⁸⁾ alusel lisati ajavahemikul 1. septembrist 2019 kuni 31. detsembrini 2019 reservi 132 392 786 LHÜd.

Seega oli kuni 31. detsembrini 2019 reservis 1 297 124 722 LHÜd.

3.4. Ringluses olevate LHÜde koguarv

Eelkirjeldatust lähtuvalt on ringluses olevate LHÜde koguarv 1 385 496 166.

4. Kokkuvõte

Kooskõlas turustabiilsusreservi eeskirjadega lisatakse 12 kuu jooksul, st alates 1. septembrist 2020 kuni 31. augustini 2021, turustabiilsusreservi kokku 332 519 080 LHÜd.

Järgmine kord avaldatakse kõnealune näitaja 2021. aasta mais, et määrata kindlaks ajavahemikul septembrist 2021 kuni augustini 2022 reservi lisatav kogus.

Ülevaade

Pakkumine	
a) 2. etapist üle kantud LHÜde arv	1 749 540 826
b) Tasuta eraldatud LHÜde arv ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2019, sealhulgas uute osalejate reservist eraldatud LHÜd	5 850 263 308
c) Ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2019 enampakkumistel, sh varajastel enampakkumistel müüdud LHÜde koguarv	5 229 748 000
d) Ajavahemikul 2014–2016 enampakkumismahtudest maha arvatud LHÜd	900 000 000

⁽¹²⁾ Kättesaadavad järgmistel aadressidel: <http://www.eex.com/en/products/environmental-markets/emissions-auctions/archive> ja <https://www.theice.com/marketdata/reports/148>

⁽¹³⁾ Esimese osana 2011. ja 2012. aastal müüdud 200 miljonit LHÜd ning teise osana 2013. ja 2014. aastal müüdud 100 miljonit LHÜd, üksikasjalikum teave on esitatud aadressil https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/lowcarbon/ner300/docs/summary_report_ner300_monetisation_en.pdf

⁽¹⁴⁾ Vastavalt 1. aprillil 2020 ELi tehingulogist tehtud väljavõttele.

⁽¹⁵⁾ Kauplemissperioodi 2008–2012 tõendatud heitkoguste kohta vt ülekantud ühikute koguarvu käsitlevat selgitust (punkt 3.1).

⁽¹⁶⁾ Summaarsed tõendatud heitkogused põhinevad 1. aprillil 2020 ELi tehingulogist tehtud väljavõttel ja selle puhul on arvesse võetud 31. märtsiks 2020 teatatud tõendatud heitkoguseid. Seepärast ei kajastu selles arvus pärast nimetatud kuupäeva teatatud heitkogused.

⁽¹⁷⁾ C(2018) 2801.

⁽¹⁸⁾ C(2019) 3288.

e) Komisjoni 15. mai 2018. aasta ja 14. mai 2019. aasta teatiste alusel 2019. aasta enampakkumismahtudest maha arvatud LHÜde arv	397 124 722
f) Euroopa Investeerimispankas programmi „NER300“ jaoks rahaks ümber arvutatud LHÜde arv	300 000 000
g) Rahvusvaheliste ühikute kasutusõiguse alusel käitiste kasutatud ühikute arv seoses kuni 31. detsembrini 2019 tekkinud heitkogustega	450 221 816
Kokku (pakkumine)	14 876 898 672
Nõudlus	
a) ELi HKSi kuuluvate käitiste tõendatud heitkogused tonnides ajavahemikul 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2019	12 193 929 203
b) Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 4 kohaselt 31. detsembriks 2019 kehtetuks tunnistatud LHÜde arv	348 581
Kokku (nõudlus)	12 194 277 784
Turustabiilsusreservi maht	
Reservis olevate LHÜde arv	1 297 124 722
Ringluses olevate LHÜde koguarv	1 385 496 166